

stanjena bolj kam ob periferiji mesta. Takrat se je odsek ustavljal najbolj projektu, da bi centrala prišla v sredino mesta, poleg frančiškanske cerkve, kamor so jo hoteli postaviti Siemens & Halske kakor tudi Schuckert & Comp. Ko se je sklep občinskega sveta bil raznim konkurentom objavil, vložila je tvrdka Siemens & Halske iz lastnega nagiba nov projekt za istomerne toke in za akumulatorje, po katerem projektu bi imela stati električna centrala v bližini južne železnice in v bližini plinarne, akumulatorska postaja pa v pritličnih prostorih mestne hiše. Vsa naprava pa bi imela biti tako urejena, da bi se regulacija napetosti tokov po mestni elektrovodni mreži vršila iz akumulatorske postaje v mestni hiši, torej iz središča mesta. —

Odsek se je temeljito informiral o tem, kolik konsum električne energije se sme v Ljubljani pričakovati v podnevnem času ter je prišel do zaključka, da se pri sedanjih razmerah ljubljanskih, ki se v tem oziru menda tudi v bližnji prihodnosti ne bodo veliko predrugačile, po dnevu porabi pač zelo malo razsvetljave; sem in tje potrebuje ta ali oni trgovec v kakem bolj temnem skladišču jedno ali par lučij in sicer le za kratek čas. Trditi se sme, da v Ljubljani sploh po dnevu, posebno pa v poletnem času, ne bo svetilo niti 10 žarnic. Kar zadeva uporabo elektrike pri motorjih v obrtne namene, moramo upoštevati, da motorji teko le ob delavnikih in tedaj ne nepretrgoma, marveč mirujejo v onih urah, ko počivajo delavci; v nedeljah in praznikih, kojih število znaša na leto čez 60, pa popolnem mirujejo. Ako bi se električna naprava uredila za izmenične toke, moral bi stroj teči ves dan po letu in po zimi. Jasno je torej, da se pri takem načinu delovršbe morajo stroški za kurivo in mažo izdatno pomnožiti. Ako pa vzamemo napravo z istomernimi toki in akumulatorji, zadostujejo akumulatorji vsem potrebam po dnevu in tudi v zadnjem delu noči, recimo od 1. ure popolunoči. Parne stroje je treba kuriti po noči in na večer, kedar se potrebuje največ luči in naposled po dnevu, takrat, kedar se polnijo akumulatorji. V teh razmerah deluje vsak parni stroj z ugodnim uspehom, prištedi se torej mnogo pri kurivu in tudi stroji in kotli se manje obrabljajo.

Sicer pa govore za istomerne toke še drugi razlogi. Občina hoče z električno napravo koristiti tudi malim obrtnikom s tem, da morejo dobivati električne toke kot gonilno ali motorično silo. Izkušnja pa uči, da elektromotorji za istomerne toke glede zanesljivosti in varnosti daleč nadkriljujejo one za izmenične toke. Izmenični toki pri sedanjem stanju elektrotehniškega razvitka tudi niso neposredno rabljivi kot motorična sila za električne železnice. Kar imamo doslej električnih železnic, vse so urejene za istomerne toke. Ali bi ne smeli tudi v Ljubljani misliti na to, da bi si morebiti v bližnji prihodnosti gradili električno železnico?

Tudi so električne naprave za izmenične toke bolj nevarne kakor one za istomerne toke. Pri napravah za izmenične toke uporabljajo se namreč velike napetosti

tokov (2000 voltov in še več); kdor se dotakne žice, po kateri kroži toliko napet tok, tega pač navadno usmrti. Res je sicer, da so kabli in transformatorji dobro izolirani, vendar se je pripetilo že večkrat, da je delavec, kopajoč na ulici, zadel ob kabelj, ga presekal in po električnem udaru bil ubit. Tudi pri transformatorjih pripetila se je že marsikatera nesreča. Take velike nevarnosti pri napravah za istomerne toke ni, ker je pri teh napetost mnogo manjša, največ do 300 voltov, katera pa še ni za življenje nevarna.

Naposled naj še omenimo, da dajejo obločnice za istomerne toke pri uporabi iste množine električne energije navzdol, proti tloru več svetlobe, ker je ne razpršujejo v isti meri na vse strani kakor obločnice za izmenične toke, in da svetijo nekoliko bolj mirno kakor zadnje imenovane, povedali smo vse, kar daje istomernemu toku prednost pred izmeničnim.

Obrtnijske raznoterosti.

Japonska industrija postaja nevarna drugim državam. Posebno se razvija poslednji čas bombažna industrija. Posebno angleška Indija je dobila v tem oziru nevarnega tekmovalca. Japonski izdelki so po ceni, ker so na Japonskem nizke plače, moški dobivajo namreč po 40 kr., ženske pa le po 20 kr. v našem denarju na dan, in je premog po ceni. Sedaj je na Japonskem v bombažnih tovarnah že 10.000 delavcev in 70.000 delavk. Posebni parniki pa bombaž (pavolo) dovažajo iz Mehike. Japonci pa mislijo še na Kitajskem osnovati več tovarn, ki bodo gotovo dobro vspevale, ker so na Kitajskem delavske plače še nižje.

Pisanje na steklenice. Navadno pišejo na steklenice s pisalnim demantom, ki pa večkrat pregloboko vreže. Boljši je arkanzaški oljni ali misisipski kamen. Piše naj se s 4 cm dolgim in 5 mm debelim kosom na steklenico, pri čemer naj se nekoliko pritiska.

Načrt zakona o kmetijskih zadrugah.

(Konec.)

Pravno stališče.

§ 13. Stanovske zadruge kmetovalcev niso podvržene določbam zakona z dne 9. aprila 1873. drž. zak. št. 70 o obrtnih in gospodarskih zadrugah.

Za zavezanosti zadruge je zavezana jedino zadruga kakor juridična oseba.

Zadrugo zastopa njen načelnik pri sodiščih in drugod. Listine, ki ustanovljajo zavezanosti proti tretjim osebam pa mora vendar podpisati načelnik in še jeden drug član zadružnega odbora. Če se pa tiče listina kakega podjetja, za katero je treba dovoljenja zadružnega odbora ali višjega potrjenja, se mora v listini navesti pritrjenje ali odobrenje s podpisi dveh članov zadružnega odbora.

Zadružni doneski.

§ 14. Zadruge imajo, v kolikor niso z njih osnovo zvezani prvi stroški, ali koncem leta za prihodnje leto